

EL TIO NELO,

periódic joco-satíric y burlesc.

PARLADURIES.

Com vostés va saben, estic disfrutant de les *delisies* del Cañal, en una barraqueta ahon encara se respira algo de l'inosènsia d'entonses, mes allà del Cañamelar.

Vostés dirán que tinc mal gust en habermen anat tan llunt, quant el punt de reunió de l'*aristocrasia* de bòra mar es, pera glòria y fama d'aquells sants llòcs, el *magnífic* carrer de la Reina.

A d'asò contestaré á vostés primerament, qu'es un gran insult pera mí el volerme ficar en aristocrasies marítimes ni terrestres; en segon llòc, c'allí no hià res c'hòlga á aristocrasia, mes pronte holdrá á peix pudent, y que..... pero cuestió es esta que trataré despay, perc'ara no estic pera cuentos ni miches llunes.

Pues, señor, com de costum, així qu'es fa de nit en esta tèrra, tot fosc, y es menester c'un hòme hu pase lo millor que puga sinse ofendre á Deu ni als seus semechants.

Així es que procurant fer de *mi capa un sayo*, com dia aquell, y rientme del mon, me pòse en mànigues de camisa y

calsonsillos, á la porta del carrer, y en companyia de bons amics, una guitarreta, un pandero y uns ferrets, pasem fresques les velaes, que sempre se sòlen arremullar en un bon meló d'Alcher, tres ó quatre hòres despues d'haber sopat.

La meua tertulieta se sòl compòndre d'un mariner ya vell y c'ha *chafat* pròu aigua; d'un ofisial retirat, de la facsió de Paillos, qu'es casá en una agüela rica, y ara está fet un hasendat; de dos ó tres veïns del carrer, y *pare V. de contar*.

Entre els dos primers me tenen unflat á lepes, el ú contant-me l'història, que ya sé de memòria, de les seues campanyes, y l'altre parlant-me de tempestats y naufrachis, còses rares de llunts països, de les varietats de peïxos qu'es tròben per así y per allà, es dir, qu'em fan tres paps el dia qu'están de teque y sòlten á tot drap la taba.

Lo qu'els vach á referir á vostés fon el damenche pasat á boqueta nit, quant yo acababa de vindre dels bòus.

Prenguerem asiento á la fresqueta, y com era natural, me preguntaren qué tal habien segut les corregudes, pues yo durant els tres dies estiguí en Valensia, sinse pareixer per el Cabañal.

—Hòme, nòs han boixat, responguí yo, no trobant á ma frase mes curteta.

El faciós parla en castellà, y encara que compren la llengua del terreno, no m'entengué; el mariner volgué tirar una doto-
rería y hu empastrá, perqu'es chira y li diu:

—Quiere desir que les han hecho la cuel.

Yo, encara qu'estic abeat á ohuirne d'estes tots els dies, tirí mà al sigarro y al esquer pera no esclatar en una carcallá imprudent.

—Pues hòme, els bòus de Veragua tenen pròu lastre y son fòrts de *proba* (1), seguí el mariner que, com á tots élls els susuix, en toles les conversacions encontra mòdo d'acoplar al cas els seus termes marítims.

—Yo crec, afechí nostr'hòme, que la chunta del Hospital debia virar de rumbo y deixarse per la popa al señor duc de Veragua.

—Yo els diré á vostés, en la chunta del Hospital no hiá qui hu entenga chens ni miqueta en esta matèria, y obrant, com òbra, en la machor bona fe, s'estrella sempre....

—Això es, embarranca sempre en lo mateix banc d'arena.

—Hòme, fasa favor de deixarme parlar.

(1) Aixina diuen en el Gran, pera dir *proa*.

A tot asò el ofisial de Palillos estaba mut com una estàtua; pero anaba entenent lo que nosatros charrabem. El pòbre es ya vell y no's calfa el cap en estes còses.

—El públic, continuí yo, está molt calent, y en rahó. Figúrense vostés que nos han amollat dotse hòus qu'els dien de Salido, y pareix que la naturalea hu ha fet apòsta, tots pòrten en lo còll, y format de la mateixa pell, un pencholl que té fueros y honors de sensèrro.

Estos pase, ruïnets son; pero tampòc se podia esperar mes d'ells. En no durlos atr'añ, s'ha acabat.

Pero els de Veragua..... yo no sé quina nesessitat hiá de que per fòrsa hachen de vindre á Valensia hòus de Veragua. ¿Pues qué no'n hiá de tan hòus com élls encara que siguen de Ver-vino?

Lo qu'es yo, si tinguera vòl en lo negòsi, li diria á la chunta del Hospital qu'es *divorsiara* del señor duc, y que li amostrara á saber que huí en dia fa riure allò d'els hòmens nesesaris.

—Pues encara no sap lo millor, Tio NELO, digué ú dels ter-tulians c'hasta entonses habia estat callat. Huí dion per Valensia qu'els bouets desendents del gran Colon, es dir, el seu amo, no élls, habien costat *sincuenta* duros mes c'atres vegaes.

—Pues si aixina li van donant séu á la barca..... respongué el mariner.

Y en efecte, esta notisia l'ha sabuda yo despues, de bona tinta, y també qu'el dimecres els señors de la chunta del Hospital varen convidar á una gran paella al señor duc. ¡Be! ¡molt be em pareix!

En resumidas cuentas, la conversació s'allargá pròu y se digueren còses que no tinc nesessitat de contar á vostés; per fi, el carliste retirat va *reasumir* la cuestió en pòques paraules, dient, entr'atres còses molt ben dites, que la base prinsipal pera donar altre aspècte á les corregudes de hòus en Valensia, seria qu'el Hospital arrendara la plasa. D'este mòdo el establiment tindria una ganansia líquida y segura, y l'autoritat podria fer mes efectiva la responsabilitat en l'arrendatari y aniria la còsa millor.

Estes y atres proposicions que huí calle les digué el bòn señor en rahons tan elocuentes, que yo no sabia repetirles ni podria tampòc, per falta de llòc pera escriureles así. Pero sobre la conversacioneta qu'els conte faré un *folleto* pròu llarguet, ahon vorán vostés arguments de molt pes, que sinse ducte els convenserán, entr'ells el de que pera no cansar á la chent ni

llevar treball en los dies de faena y ferles mes de desichar, les tres corregudes debien donarse de dumenche á dumenche, dins del mes de Chuliòl, com en Barselona, y..... el *folleto* ixirà pronte y es vendrà barato; no arribará á duro el eixemplar.

COSES VELLES Y NOVES.

Anant un dia Pelayo á conquistar safanòries, va vore catorse nòries á caball d'un rosí bayo; entonses feu un ensayo, y quedantse en camisòla, s'en aná en Chudes á escòla per mich del ferro-carril, ahon encontrá á Abigail remendant una casòla.

Al saber tal desacato se posá á ballar Judit, mes la consolá Davit tocant el saltèri un rato; pero veren vindre al *Tato* tot furiós, espasa en má, pera anunsiar la embaixá de la reina d'Inglaterra, y al punt terminá la guerra que Mahoma escomensá.

No pará la festa así; pues allá propet d'Ayelo aparegué EL TIO NELO reñint en un garrofi: del rey d'oros el rosí anaba rasantse el tòs, quant encontrá á la Duclòs, á Maritornes y á Ester, observant que Lusifer se menchaba un plat d'arròs.

Despues de tai atentat varen pendre calaguala *Còqui, l'agüela Puala* y el famós *Escarabat*: pasaren per el *Mercat* estos personaches grans, y encontraren als chagans que pegant mil tropesons repartien maldisions á grapats, en les dos mans.

¡Quín tinglao se mogué tal dia en Sebastopòl! se va desmayar el sòl, la lluna ixir no volgué; y la ròca de la Fé, ballant de gòig en un peu, apenes tocaren dèu aná á buscar una ronda pera fer tirar la fonda de la plasa de la Sèu.

Pero ¡quín mon mes guilopo! fea ya cuaranta dies qu'estes y atres tonteries feen cavar á Esopo, quant s'acostá, fent el topo, D. Quijote en una sasa y li digué:—Chèc, agafa; repleguém tèrra d'asi pera *els abres del camí entre Valensia y Rusafa*.

Heròdes que sent asò, plé de rabia y de corache, diu á Guzman de Alfarache:—Yo m'en vach; qu'estigues hò. Entonses s'òu un gran trò allá en el monte Tabor, un *parterre* encantador propet del Turia se veu, y en mich d'ell (poder de Deu!) D. Chaume el Conquistador.

Al voreu el *so Manuel*, que chuaba en Salomon, pres fica á *Nap-ó-leon* en la torre de Babel: el gran poeta Espinel esclamá:—Desd'este dia no anirà la *polisia* fuchint d'ahon es menester, ni haurá *chics en lo carrer* que mòguen algarabía.

PALOS.

YA PUT MASA. Este dimats pasat verem anar en direcció de la casa del señor governaor com uns cuaranta llauraors, segons tenim entés, á donarli queixes sobre la nòva fàbrica de frechir caballs que s'ha establít fa molt pòc temps, propet del sementèri, y en puesto mes poblat de lo que se deu pera eixa clase d'industria tan corrupte y mal sana.

No sabem si será á consecuenzia d'aquella visita el haberse tancat ya el referit establiment; pero es lo sèrt c'al fero aixina s'ha fet lo qu'es debia, pues els llauraors estaben privats d'ixir á les portes de les barraques, y les llauraors no podien arreglar els menchars, per les males olors, per la aprensió, y per pòr de caure uns y atres mals, com ya'n hiá alguns, segons ham ohuit dir.

Si á tot asò añaðim que dits industrials son nous en l'ofisi, qu'es pròu motiu pera que no sent be y pronte sèrtes operacions incomòden y perchudiquen mes encara als pòbres veíns, se compendrà doblement lo asertá c'ha estat l'autoritat al dictar la medida c'acabem de manifestar.

Ham sabut també, per persona digna de crèdit, que la Chunta de Sanitat, acompanyá del seu digne President, se constituí el atre dia en el indicat edifisi pera inspeccionar les òbres, y no sabem si per el mal estat en que l'encontraren, ó per quina rahó, faltá pòc pera que tots caigueren allí mals, pues hagué síntomes clars d'asò en les variacions que se notaren en totes les cares, y en els estrems que feren alguns.

Nosatros no podem fer atra còsa que donar les gracias á l'autoritat per el interés que s'ha pres en favor d'aquells infelisos llauraors, que com tots els de la seua clase ya tenen pròu castic en la sequia, males cullites y atres cosetes que no'ls deixen surar, y aconsellem, pera acabar, als industrials novells, que carreguen en tots els bàrtuls y els trasladen á puesto ahon no incomòden, cuant mes llunt millor.

C'así els pobrets llauraors,
deixant á un costat la bròsa,
sòls demanen una còsa:
salut, no males olors.

EN LO MERCAT DE VALENSIA. Este es el títul d'una comèdia en dos actes, en valensiá, c'acaba d'escriure el señor Palanca pera representarse en la pròxima temporá còmica en el teatro de la Prinsesa. Segons nos han dit persones que coneixen esta nòva producció, pareix qu'está molt per damunt de les atres òbres d'este chènero del mateix autor. Nosatros així hu esperem.

Y desichem de tot còr
c'alboròte y s'aplaudisca,
y qu'el autor sense pòr
guañe cuens y se lluixca.

A RETRATARSE. Tots els que vullguen tindre la seua bonica ò llecha *imache* ben trasladá sobre el paper, que no pèrguen temps y acudixquen al carrer de les Barques á casa del entés retratiste señor Ruiz, el que chuntament en el acreditat fotógrafo de Madrit señor Gautier, estant fent uns retratos que no hiá mes que desichar. Animo, pues, y no pèrguen está ocasió tots aquells que vullguen *reproduirse*, pues no tan fásilment s'achunten dos bònrs retratistes pera *fotografiarlo* á ú. Per lo tant, yo me'n vach al moment á vore

si entre Ruiz y Gautier
me vólen fer un retrato,
que siga, si es que pòt ser,
bueno, bonito y barato.

¡VIVA LA PEPA! La lley del embut va que vòla. En el Cabañal, carrer de la Reína, han fet parar en lo seu treball á un pòbre botero, perquè'ls *señors* que per allí hiá ara diuen que fea masa ruidó fabricant botes pera ví.

¡Viva la llibertat!

A pòcs pasos del botero hiá un ferrer que fabrica no mes c'àncores, y en cada martellá fa tremolar el sèl. Ademés té nit y dia tres grans àncores en mich l'asera, pera proporsionarli á cuansevòl la ventacha de desnucarse allí.

¿Per qué dirli al botero y no al mañá? Presindint de que ni al ú ni al atre s'els pòt privar d'eixersir honradament les seues industries.

¿No ha reparat en asò el señor *Isaach*, alcalde del Pòble Nòu de la Mar?

Creem c'hu reparará,
qu'el llans té mes d'un bemòl;
si repararo no vòl,
lo que fuere sonará.

A QUI LI PIQUE.... Les persones que vullguen adependre el idioma *àrabe* y les seues *morals* costums, no tenen mes c'anar al carrer de Sen Fernando les nits que sòl ferse en éll serenata, y estiguen segures c'allí encontrarán profesors tan aventachats ó mes qu'en la mateixa *Arabia*.

Recomanem als dueños d'algunes botigues de dit carrer que tinguen als seus factors ó dependents mes á ralla, pues referint-nos á lo c'acabem de dir, no es pròpi de *siñorets* ó *aprenents de comersiant* el espresarse com poguera fero un tarròs de l'hòrta, y el anar saltant per tots els balcons, á estil de mona, sense mes ròba que la camisa monda.

Pues me deixe en lo tinter
cosetes mes repugnants;
hòmens, ¡per Sen Ròc y per!....
¡reparen qu'el seu carrer
es carrer de comersiants!

CHENT DE forma SINSE formalitat. Alguns sabaters han tret l'habilitat de imitar als poblanos de la Ribera, insultant als *siudadanos* que pasen y porten sombrero de copa alta, dient: *¡Ataquen!* etc. Això està molt llech en una siutat com la del Sit, la de les LL, la patria de Sen Visent Ferrer y Sen Lluís Beltran, la *exelentissima*, y atres mes *exelensies* qu'es queden en lo tinter.

Mala fama tenen els *conills de porche* respecte á burlons y desficiats, però no arriben á la sola de la *sabata* d'alguns *sabaters*. Yo crec que també tenen la culpa els mestres, pues estos deuen saber que tot no consistix en que els aprenents y ofisials *peguen be els punts*, sino en amosstrarlos també el *punt* mes prinsipal, que es *no insultar als que pasen*. Si á conte de riures de les *grasies* sinse *grasia* (com fan alguns) agarraren el *tirapeu* y el *tiraren en lo cap* dels aprenents per mich d'un bon mandoble, farien estos millor els *punts* de les sabates y dependrien ademés els *punts* de la bona conducta social.

Però en fi:

Vacha espay la chent riffeña
per qui tòque esta tocata:
si'n agarre ú de la greña,
vorá en *forma* d'espardenya
*formalit*at de sabata.

HASTA L'ATRA. El carrer del Trinquet de Caballers està á sèrtes hores del dia convertit en una Albufera, gracies á alguns vehins, no tots, que no agranen y tiren mes aigua de la que correspon. O es que no pasen alguasils per aquell carrer, ó es que si pasen..... De totes maneres, pareix que les disposicions del Bando de bon gobièrn no compreguen á tots.

El que com yo no està mut,
deu dir qu'es pòse remey;
que reïne ants que tot la lley.....
però no la del embut.

QUE SE FASA Baix d'este títul diguerem en lo número dihuit d'este periódic, referintnos á si els carruaches habien d'entrar per lo portal de la Mar ó del Real, entr'atres còses, lo sigüent:

«Lo que se debia fer pera evitar tot asò, es utilizar la tersera porta en el del Real, ó siga la de la banda del mur, fent una asera d'adoquins desde la paret d'enfront hasta el anden del pont, com està en l'atra banda, y aixina la chent d'á pèu podria pendre la dreta á la ixida y á la entrá, y no estaria, com ara, esposá á morir atropellá.»

Asò es lo qu'entonses demanarem, y segons pareix, s'ha fet algo de lo que voliem, però no lo prinsipal; pues no basta que se deixi entrar á la chent per la porta mencioná, com nosatros insinuarem, pues eixa consesió, sense fer avans la asera, es lo mateix que no res, porque la machor part la ignòren y no s'atre-

vixen á entrar, y els c'ho saben no hu fan tampòc per no pasar per mich la pòls; de mòdo que ya que s'ha fet una còsa se deu fer l'atra pera que se puga dir que s'ha fet algo, lo c'ara no se pòt dir, pues la una sense l'atra, com ham dit avans, no servix pera res. Fent la asera, la chent, sense voler, s'en anirà per ella, y tots contents y nosatros satisfets.

HA FET BE. Pareix c'ú d'estos dies ha tingut entrá en Sen Gregòri una colechala de gran nòta, c'arrepentida d'una vida la mes desordená, ha preferit el toscó sayal y la selda á les gales y caprichos d'este mon; y diem c'ha fet be, porque

si en la vida transitòria

felisos no podem ser,

atra vida deu haber

d'eternitat y de glòria.

NOTISIES ESTRANCHERES.

En *Me-quico*, la calor pòrta revòlta á la chent; per això sense temor s'arrimen tan de *calent*.

Nos escriuen de *Paris* qu'els gosos tots pòrten bos; porque hiá allí un don Lluís, qu'en val per lo manco, dos.

I-TALLA.

Gari-balla está cremat, segons un paper nos diu, perqu'en el fòrt del estiu s'encontra allò tan chelat. Ara viachar ha pensat sense atendre mes consell; pues encara qu'está vell, vòl mencharse micha *poma* en *Venesia* y micha en *Roma*, mes que li còste la pell.

A ÚLTIMA HORA.

Pegar sinse caritat un insolent esbaró en les còrtes de meló de la plasa del Mercat.

Por todo lo que precede: *El Editor responsable*,—JUAN GUIX.

VALENCIA.—1862.

IMPRENTA DE JOSE MARIA AYOLDI.